

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2023

Niet toepassen van hoor en wederhoor, de controleerbaarheid en omgang van bronnen en transparantie nevenwerkzaamheden – deels bedenkelijk gedrag deels ongegrond

Tilburg University

1 Advies CWI 2022-03 – 31 januari 2023

Zaak: 2022-03

inzake de klacht ingediend door

Klagers: [naam Klager 1] en [naam Klager 2]

jegens

Beklaagde: [naam Beklaagde]

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit van Tilburg University (hierna: **de Commissie**) was in deze procedure als volgt samengesteld:

- [naam voorzitter] (voorzitter)
- [naam lid 1] (lid)
- [naam lid 2] (lid)

secretarissen:

- [naam secretaris 1]
- [naam secretaris 2]

1. Inleiding

1.1 Op 5 april 2022 hebben [naam Klager 1] en [naam Klager 2] (hierna: **Klagers**) bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (hierna: **de Commissie**) een klacht ingediend over een (vermoeden van) schending van de wetenschappelijke integriteit in het rapport [titel rapport] (hierna: **het Rapport**). Het rapport is opgesteld door [co-auteur 1], [naam Beklaagde] en [co-auteur 2] met ondersteuning van [naam adviesbureau]. De klacht is gericht tegen [naam Beklaagde] (hierna: **Beklaagde**). Beklaagde was ten tijde van het uitbrengen van het Rapport hoogleraar [vakgebied] aan Tilburg University.

1.2 Het Rapport is geschreven in opdracht van [naam organisatie] en heeft volgens het Rapport ten doel uitvoering te geven aan het [onderwerp onderzoek] door:

[citaat uit Rapport]
[vindplaats citaat uit Rapport]

2. Procesverloop

- 2.1 Op 6 april 2022 heeft het secretariaat van de Commissie de ontvangst van de klacht bevestigd aan Klagers en heeft Klagers laten weten dat de Commissie zal beoordelen of zij de klacht in behandeling kan nemen en dat Klagers binnen vier weken geïnformeerd worden over de voortgang van de procedure.
- 2.2 Op 19 april 2022 heeft de Commissie besloten over te gaan tot inhoudelijke behandeling van de klacht. Klagers en Beklaagde zijn daarvan op 22 april 2022 op de hoogte gesteld.
- 2.3 Op 16 mei 2022 heeft de Commissie Beklaagde uitstel verleend voor het indienen van een verweerschrift.
- 2.4 Op 29 juni 2022 ontving de Commissie een verweerschrift van Beklaagde.
- 2.5 Vanwege de zomerperiode en de daarbij horende verhinderingen heeft de hoorzitting plaats gevonden op 18 oktober 2022. Klagers zijn beiden verschenen. Beklaagde is samen met zijn gemachtigde [*naam gemachtigde*] verschenen. Het besprokene tijdens de zitting is betrokken bij het advies.
- 2.6 Tijdens de hoorzitting hebben Klagers hun klacht uitgebreid. Beklaagde is in de gelegenheid gesteld om hierop uiterlijk op 29 november 2022 schriftelijk te reageren.
- 2.7 Op 28 november 2022 ontving de Commissie het aanvullend verweerschrift van Beklaagde.
- 2.8 Hierop hebben Klagers bij e-mail van 20 december 2022 gerepliceerd. In hun reactie zijn geen nieuwe klachtonderdelen danwel standpunten naar voren gebracht.
- 2.9 Op 9 januari 2023 ontving de Commissie de dupliek van Beklaagde.

3. Inhoud Klacht

Klacht van 6 april 2022

- 3.1 De klacht tegen Beklaagde bestond in aanvang uit twee onderdelen en houdt kort samengevat het volgende in. Klagers zijn van mening dat Beklaagde verwijtbaar onzorgvuldig gehandeld heeft. Het verwijtbaar onzorgvuldig handelen bestaat uit het schenden van:
 1. de kernwaarden van goed onderzoek, bestaande uit:
 - a. het niet toepassen van hoor en wederhoor; en
 - b. de controleerbaarheid en omgang van bronnen.
 2. regels over de transparantie van de nevenwerkzaamheden.
- 3.2 Klagers vinden dat in het Rapport tegen hen ernstige beschuldigingen worden geuit en dat daardoor hun [*beroeps*] reputatie is aangetast. Klagers zijn voorafgaand aan de publicatie niet in de gelegenheid gesteld om de feitelijke onjuistheden te weerleggen. Met andere woorden, er is geen hoor en wederhoor toegepast. Dit is klachtonderdeel 1a.

- 3.3 Verder stellen Klagers zich op het standpunt dat de bronnen controleerbaar moeten zijn. In het Rapport wordt veel ruimte gegeven aan beschuldigingen van *[groep personen]*. In de verantwoording van het onderzoek is echter geen namenlijst van de geïnterviewde personen opgenomen. Op pagina *[nummer]* staat enkel een summier (en anoniem) overzicht van het aantal personen met wie gesproken is. Dit is klachtonderdeel 1b.
- 3.4 Volgens Klagers heeft Beklaagde de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (2018), de Code of Conduct en de Sectorale Regeling Nevenwerkzaamheden geschonden door zijn lidmaatschap van de *[naam onderzoekscommissie]* (en zijn eerdere betaalde activiteiten voor *[naam organisatie]*) niet te vermelden op de website van Tilburg University. Dit is klachtonderdeel 2.
- 3.5 Klagers stellen dat het Rapport het resultaat is van wetenschapsbeoefening en dat de klacht daarom ontvankelijk is. Beklaagde is door *[de organisatie]* aangetrokken vanwege zijn expertise als wetenschapper, hij heeft een aanstelling bij Tilburg University. Zijn werk voor de onderzoekscommissie meldt hij niet als nevenwerkzaamheid op zijn persoonlijke pagina van de universiteit. Wel duidt hij zichzelf in het Rapport aan als hoogleraar *[vakgebied]* van Tilburg University. Gelet hierop mag van Beklaagde verwacht worden dat zijn werkwijze als commissielid in overeenstemming was met de algemene beginselen van professioneel wetenschappelijk handelen en men erop moet kunnen vertrouwen dat de beginselen van wetenschappelijk verantwoord gedrag in acht zijn genomen.

Uitbreiding van de klacht tijdens de hoorzitting van 18 oktober 2022

- 3.6 Tijdens de hoorzitting hebben Klagers hun klacht uitgebreid met onderdeel 3. Klagers zijn van mening dat Beklaagde niet onpartijdig, onafhankelijk en onbevooroordeeld was toen hij aan zijn onderzoek begon. Volgens Klagers:
- a. had Beklaagde eerder betaalde opdrachten van *[de organisatie]*;
 - b. kende Beklaagde tenminste een van de oud-bestuurders van *[de organisatie]* persoonlijk; de voormalige *[functie]* in de *[type]*periode van tien jaar die door de Beklaagde onder de loep is genomen.
 - c. had Beklaagde voordat hij aan zijn onderzoek begon al negatieve opvattingen over het werk van Klagers.

4. Standpunt Beklaagde

Verweerschrift van 29 juni 2022

- 4.1 Allereerst verschaft Beklaagde informatie over in welke hoedanigheid hij zitting nam in de onderzoekscommissie. Beklaagde heeft een aanstelling als hoogleraar bij Tilburg University voor de omvang van 0,1 fte, van waaruit hij voornamelijk promovendi begeleidt. Verder is hij *[functie]* van de *[naam organisatie]* in *[plaats]*. Naast zijn universitaire en *[naam organisatie]*-werkzaamheden is Beklaagde actief als zelfstandig *[type]* adviseur. Deze nevenwerkzaamheden staan op zijn persoonlijke pagina van Tilburg University. Beklaagde heeft deelgenomen aan de onderzoekscommissie in zijn hoedanigheid van zelfstandig *[type]* adviseur en hij heeft ook in die hoedanigheid gefactureerd. De nevenwerkzaamheden bij *[naam organisatie]* en als zelfstandige zijn gemeld aan het College van Bestuur en door het College van Bestuur akkoord bevonden.

4.2 Beklaagde is van mening dat er geen sprake is van wetenschapsbeoefening en dat de klacht niet-ontvankelijk is. Beklaagde legt – aan de hand van de LOWI-adviezen 2016-05 en 2014-04 – hieraan de volgende omstandigheden ten grondslag:

- Er is sprake van casus gedreven bevindingen.
- Er is geen wetenschappelijke probleemstelling geformuleerd.
- Er zijn geen verwijzingen naar eerdere wetenschappelijke onderzoeksresultaten.
- Er is geen beoogde publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift.
- Er zijn geen pretenties van generaliseerbare of extrapoleerbare kennis en er zijn geen algemene conclusies.
- Het Rapport is niet gericht op het wetenschappelijk forum.
- Het Rapport is niet bedoeld om wetenschappelijke bevindingen onder de aandacht te brengen.
- Het Rapport is niet bedoeld om bij te dragen aan de wetenschappelijke kennis.
- Het Rapport moet worden beschouwd als een advies.

4.3 Beklaagde stelt zich verder op het standpunt dat hij niet verwijtbaar onzorgvuldig gehandeld heeft.

4.4 Over de transparantie geeft Beklaagde aan dat hij zijn nevenwerkzaamheden heeft vermeld op zijn persoonlijke pagina op de website van Tilburg University. Volgens Beklaagde gaat de transparantie niet zover dat hij een overzicht moet verschaffen van alle advieswerkzaamheden met vermelding van alle opdrachtgevers.

4.5 Over de controleerbaarheid merkt Beklaagde op dat wetenschappelijk onderzoek controleerbaar moet zijn. Het was allerminst de bedoeling met dit onderzoek een bijdrage aan de wetenschap te leveren. De opdrachtgevers hadden bepaald dat een belangrijke mate van anonimiteit gold voor de melders van [*bepaalde beweerdelijke onrechtmatigheden*] en overige medewerkers. Voor het doel van het onderzoek was dit een geschikte werkwijze.

4.6 Over de omgang met bronnen merkt Beklaagde op dat bronnen controleerbaar dienen te zijn (norm 22 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijk Onderzoek, hierna **de Gedragscode**) en zij moeten zorgvuldig worden gepresenteerd (norm 34 van de Gedragscode). De leden van de onderzoekscommissie waren aan geheimhouding gebonden. In het Rapport worden gesprekken louter weergegeven, waarbij de gesprekspartners vooraf anonimiteit is beloofd. De onderzoekscommissie geeft geen oordeel; alle tekst is direct ontleend aan wat geïnterviewden de onderzoekscommissie hebben meegedeeld.

4.7 Over hoor en wederhoor stelt Beklaagde zich op het standpunt dat er in Nederland geen afdwingbaar recht op wederhoor bestaat voordat een bewering openbaar gemaakt mag worden. Tevens kent de Gedragscode geen expliciet recht op hoor en wederhoor toe aan personen die in een publicatie worden genoemd. Bovendien is aan niemand wederhoor verleend.

Aanvullend verweerschrift van 28 november 2022 en dupliek van 9 januari 2023

4.8 In het aanvullend verweerschrift gaat Beklaagde in op de uitbreiding van de door Klagers ingediende klacht over het niet onafhankelijk en onbevooroordeeld zijn van Beklaagde toen hij aan het onderzoek begon.

4.9 Beklaagde heeft vanuit zijn eenmanszaak (vroeger uit zijn B.V.) eerder werkzaamheden verricht voor [*de organisatie*]. De werkzaamheden bestonden uit het verzorgen van lezingen, deelname aan

fora en het anderszins delen van kennis en kunde. Beklaagde handhaaft zijn standpunt dat als gevolg daarvan niet in redelijkheid kan worden volgehouden dat zijn houding over [onderwerp onderzoek] een bevooroordeelde zou zijn. Hij heeft een breed bekende, zeer kritische houding over [onderwerp], alsmede is hij intellectueel onafhankelijk. Beklaagde verwijst in zijn dupliek naar het liber amicorum dat hij heeft ontvangen bij gelegenheid van zijn afscheid, waar daar ruimschoots over is verhaald. Beklaagde heeft naar eer en geweten kunnen instemmen met alle in de beschrijving van de opdracht voor het onderzoek vermelde eisen, voorwaarden en voorschriften. Hij is niet betrokken geweest bij [type] besluitvorming in het [onderwerp onderzoek]. Bovendien was [de organisatie] ook op de hoogte dat Beklaagde eerder werkzaamheden voor haar had verricht.

- 4.10 Beklaagde heeft na de hoorzitting nog onderzoek gedaan naar de vraag hoe verklaard kan worden dat tijdens de hoorzitting niet alle nevenwerkzaamheden op de profielpagina van Tilburg University stonden. Beklaagde heeft – evenals Klagers – het onderzoek uitgevoerd in [de zoekmachine]. Beklaagde kreeg hetzelfde resultaat als Klagers:
- op [datum 1] was de profielpagina niet volledig;
 - op [datum 2] was de profielpagina volledig;
 - op 18 oktober 2022 was de profielpagina niet volledig.
- Beklaagde is te rade gegaan bij Tilburg University om een verklaring te vinden voor het gedeeltelijk wegvallen van zijn profiel. Door [functietitel] werd dit als volgt uitgelegd. De nevenfuncties op de profielpagina worden automatisch gevuld vanuit het elektronisch personeelssysteem SAP. Toen Beklaagde op [datum] vanwege emeritaat formeel uit dienst trad viel die automatische koppeling weg. Sinds [datum] heeft Beklaagde een zogenaamd “personeel niet in loondienst account” (PNIL-account). Het is mogelijk de nevenwerkzaamheden via dat account wederom te laten vermelden op de profielpagina. Inmiddels is op verzoek van Beklaagde de profielpagina weer in de oude staat gebracht. Dat de profielpagina op [datum 1] niet volledig was, daar heeft Beklaagde geen verklaring voor. Beklaagde benadrukt dat hij vanaf de oprichting van zijn adviespraktijk dit heeft gemeld aan de relevante gremia van Tilburg University.
- 4.11 Over het argument dat Beklaagde niet onafhankelijk zou zijn omdat hij [functie] [naam functionaris] persoonlijk kende, merkt Beklaagde het volgende op. Hij kent [naam functionaris] vanuit zijn [naam organisatie]-functie. Beklaagde en [naam functionaris] zijn niet meer dan kennissen en [er is een toevallige overeenkomst]. Verder merkt Beklaagde op dat [naam functionaris] geen ver familielid is en dat er geen sprake is geweest van ‘elkaar afwisselen’ in maatschappelijke toezichtfuncties in [gebied in Nederland].
- 4.12 Over de beweerdelijk reeds bestaande negatieve opmerkingen over [de beroepsgroep] merkt Beklaagde het volgende op. Beklaagde heeft op een objectieve wijze [het onderwerp onderzoek] onderzocht binnen door de opdrachtgever gestelde kaders. Daarbij heeft hij naar eer en geweten gehandeld op basis van de gegevens die het onderzoek opleverde. Op basis van die gegevens zijn door de onderzoekscommissie conclusies geformuleerd. Private meningen of gevoelens hebben daarbij geen rol gespeeld. Niet vaststellen dat [de beroepsgroep] een belangrijke en soms minder zuivere invloed hebben gehad op de zelfpercepties van het [onderwerp onderzoek], zou voor de Commissie een omissie zijn geweest.
- 4.13 Beklaagde geeft over het punt van de bevooroordeeldheid nog aan dat er geen sprake is van enige bejegening van Klagers. Volgens Beklaagde gaat het Rapport niet over hen, maar over de [onderwerp onderzoek]. Het citaat waarin de naam van Klagers wordt genoemd is vermelding van een concreet voorbeeld waaruit volgt dat de berichtgeving in [de bron] niet altijd helder/zuiver was geweest. Dit alles in een beschouwing over de rol van [de beroepsgroep] bij het duiden van de

[*onderwerp onderzoek*]. Volgens Beklaagde zijn het Klagers zelf die vervolgens alles wat in het Rapport wordt beschreven over [*de beroepsgroep*] en [*titel bron*] op zichzelf betrekken.

5. Juridisch kader

- 5.1 Voor de behandeling van de Klacht geldt de Regeling Wetenschappelijke Integriteit Tilburg University van 1 november 2019 (hierna **de Klachtenregeling**).
- 5.2 Verder is de Gedragscode leidend. Deze Gedragscode gaat over wetenschappelijk onderzoek in den brede, zoals dat wordt uitgevoerd aan de instellingen die deze Gedragscode onderschrijven. ‘Onderzoek’ omvat alle activiteiten die aan de onderzoekspraktijk verbonden zijn, zoals het optreden als inhoudelijke deskundige (zie paragraaf 1.1, onder punt 2 van de Gedragscode). Op adviezen van onderzoekers zijn de principes en normen van de Gedragscode van toepassing voor zover dat in redelijkheid kan worden verlangd (zie paragraaf 1.1, onder punt 3 van de Gedragscode).
- 5.3 Meer in het bijzonder staan de principes ‘zorgvuldigheid’, ‘transparantie’ en ‘verantwoordelijkheid’ ter discussie.
- 5.4 Zorgvuldigheid houdt onder andere in *“dat men wetenschappelijke methoden gebruikt en optimale precisie betracht bij het ontwerp, de uitvoering, verslaglegging en disseminatie van het onderzoek.”*
- 5.5 Het principe transparantie houdt onder andere in: *“dat het voor anderen helder is op welke data men zich heeft gebaseerd, hoe deze zijn verkregen, welke resultaten men heeft bereikt en langs welke weg, en wat de rol van externe belanghebbenden is geweest. Als delen van het onderzoek of van de data niet toegankelijk worden gemaakt, dient de onderzoeker goed gemotiveerd aan te geven waarom dat niet mogelijk is. De wijze van uitvoering en fasering van het onderzoeksproces moet tenminste voor vakgenoten te volgen zijn. Dit betekent in ieder geval dat de argumentatie helder moet zijn en dat de stappen in het onderzoeksproces controleerbaar moeten zijn.”*
- 5.6 Het principe van verantwoordelijkheid houdt onder ander in dat men: *“[...] binnen de grenzen van het redelijke rekening houdt met de legitieme belangen van bij het onderzoek betrokken personen [...]”*.
- 5.7 Verder zijn de volgende normen voor goede onderzoekspraktijken in casu relevant:

Norm 16: *“Wees precies en accuraat bij de uitvoering van het onderzoek.”*

Norm 22: *“Zorg dat bronnen controleerbaar zijn.”*

Norm 23: *“Beschrijf eerlijk, zorgvuldig en zo transparant mogelijk de data die verzameld zijn voor en/of gebruikt zijn in het onderzoek.”*

Norm 26: *“Houd rekening met belangen van (proef) personen, (proef)dieren en de risico’s voor de onderzoekers en de omgeving, waarbij in ieder geval alle relevante wettelijke voorschriften en gedragscodes in acht wordt genomen.”*

Norm 34: *“Presenteer op zorgvuldige wijze bronnen, data en argumenten.”*

Norm 44: *“Wees open en volledig over de rol van externe belanghebbenden, opdrachtgevers, financiers, mogelijke belangenconflicten en relevante nevenwerkzaamheden.”*

6. Overwegingen en beoordeling van de Commissie

- 6.1 De Commissie heeft kennisgenomen van alle stukken en heeft partijen gehoord. De Commissie overweegt op basis daarvan als volgt.

Ontvankelijkheid klacht en toepasbaarheid Gedragscode

- 6.2 Tussen partijen is in geschil in hoeverre de Gedragscode van toepassing is op het Rapport. De Gedragscode luidt op dit punt, voor zover relevant, als volgt:

“1.1. Op welke activiteiten is deze code van toepassing?

1. Deze code gaat over wetenschappelijk onderzoek in den brede, zoals dat wordt uitgevoerd aan de instellingen die deze code onderschrijven. Dit omvat zowel publiek als privaat gefinancierd en zowel fundamenteel als toegepast en praktijkgericht onderzoek.

2. ‘Onderzoek’ omvat alle activiteiten die aan de onderzoekspraktijk verbonden zijn: het opstellen van aanvragen, opzet en uitvoering van het onderzoek, beoordeling en peer review, het optreden als inhoudelijk deskundige, verslaglegging, verantwoording en publiciteit.

3. Op populairwetenschappelijke uitingen, onderwijsmateriaal en adviezen van onderzoekers zijn de principes en normen van deze code van toepassing voor zover dat in redelijkheid kan worden verlangd.”

- 6.3 De Commissie stelt vast dat het Rapport geen wetenschappelijk onderzoek in enge zin betreft, zoals een wetenschappelijk artikel met uitgebreid notenapparaat. Het Rapport houdt in een onderzoek naar en advisering over [*onderwerp onderzoek*]. In artikel 1.1.3 van de Gedragscode staat vermeld dat ook adviezen van onderzoekers onder de Gedragscode vallen. De Commissie is van mening dat het Rapport onder deze categorie valt. Het Rapport kwalificeert reeds daarom als wetenschappelijk onderzoek in den brede. De Gedragscode is daarom wel van toepassing.
- 6.4 De Commissie overweegt dat in artikel 1.1.3 van de Gedragscode staat dat op adviezen van onderzoekers de principes en normen van de Gedragscode van toepassing zijn voor zover dat in redelijkheid kan worden verlangd. De Commissie begrijpt dit artikel 1.1.3 zo dat bij toetsing aan de Gedragscode rekening moet worden gehouden met het karakter van, in dit geval, het Rapport. Het karakter van het Rapport kan meebrengen dat niet alle normen uit de Gedragscode in redelijkheid toegepast kunnen worden (zie ook advies van het LOWI 2021-18).
- 6.5 Gelet op het voorgaande is de Commissie van oordeel dat de Klacht ontvankelijk is.

Klachtonderdeel 1 kernwaarden van goed onderzoek

Klachtonderdeel 1a Hoor en wederhoor

- 6.6 De kern van de Klacht is dat in het Rapport over Klagers forse beschuldigingen zijn geuit over bepaalde gedragingen van Klagers en dat Beklaagde (en zijn medeauteurs) de vermelde feiten

hadden moeten verifiëren. Klagers wijzen op voetnoot [nummer] op pagina [nummer] van het Rapport waar hun namen worden genoemd:

[citaat uit Rapport]

- 6.7 Vervolgens wordt in het Rapport over de rol van [de beroepsgroep] – waaronder ook [titel bron] – onder meer het volgende opgemerkt:

[citaat uit Rapport]

[citaat uit Rapport]

[citaat uit Rapport]

- 6.8 Klagers zijn door de onderzoekers niet in de gelegenheid gesteld om op de hiervoor geciteerde passages te reageren. Volgens Klagers volgt uit het Rapport dat [de beroepsgroep] een kwalijke rol hebben gespeeld in de onderhavige kwestie. De onderzoekers hebben niet met [de beroepsgroep] gesproken, terwijl ze wel met veel mensen hebben gesproken die in die periode een rol hebben gehad.
- 6.9 Beklaagde geeft tijdens de hoorzitting aan dat de onderzoekers overwogen hebben om met [de beroepsgroep] te spreken, maar uiteindelijk geconcludeerd hebben dat zij het niet nodig vonden om [de beroepsgroep] te vragen om een visie op [onderwerp onderzoek]. Beklaagde wijst erop dat de onderzoekers in hun Rapport alleen volstaan hebben met een rapportage uit de gesprekken en de gevoerde openbare bronnen en het citaat van de [functietitel] van de [titel bron]. Volgens Beklaagde staat de visie van [de beroepsgroep] in de media. Er is bovendien aan niemand wederhoor verleend. Ook niet aan anderen over wie in het Rapport kritische passages zijn te vinden. Een reden daarvoor was om de onafhankelijkheid van haar oordeel zo duidelijk mogelijk te bevestigen en om achteraf niet het verwijt van beïnvloeding door welke partij dan ook te krijgen. Beklaagde is van mening dat Klagers de mogelijkheid hadden om zelf op het Rapport te (laten) reageren in de hen ter beschikking staande media.
- 6.10 De Commissie overweegt dat in het Rapport passages staan (in het bijzonder op de pagina's [3 nummers]) over gedragingen van bepaalde [functietitels] waarbij herkenbaar is om wie het gaat. Dat gedrag wordt in het Rapport negatief gekwalificeerd. Volgens de Commissie is er niet alleen sprake van een negatieve kwalificatie, maar ook van een beschrijving van ernstige gedragingen, zoals dat volgens een gesprekspartner een [functietitel] vertrouwelijke interne [type] stukken en/of mailberichten heeft verstrekt aan één of twee [functietitels].¹ Wanneer een dergelijke ernstige gedraging als feit wordt opgenomen in een openbaar advies, dienen de auteurs zich ervan te vergewissen dat dit feit ook klopt. Dit geldt in het algemeen, maar te meer als een dergelijk advies wordt uitgebracht in het kader van wetenschapsbeoefening in den brede. In die context brengt het principe van verantwoordelijkheid met zich mee dat rekening gehouden moet worden met de belangen van personen (vgl. ook norm 26 van de Gedragscode). Die personen moeten de gelegenheid krijgen om de gepresenteerde feiten te weerspreken en op de negatieve beschuldigingen te reageren. Volgens het principe van zorgvuldigheid en norm 16 van de Gedragscode moet een onderzoeker optimale precisie betrachten bij de uitvoering van het onderzoek. De Commissie is van oordeel dat dit, nu Beklaagde geen hoor- en wederhoor heeft toegepast, niet is gebeurd. Ook voor een dergelijke adviesopdracht kan dat in redelijkheid worden verlangd. De Commissie tekent hierbij aan dat Beklaagde zich er niet achter kan verschuilen dat slechts citaten zijn opgenomen van geïnterviewde personen. Als het gaat om dergelijke

¹ Rapport, p. [nummer].

beschuldigingen, heeft een onderzoeker een eigen verantwoordelijkheid om de juistheid van het beweerde te controleren. Dat Beklaagde deel uitmaakt van een commissie met gedeelde verantwoordelijkheid maakt dit niet anders.

- 6.11 De Commissie vindt overigens – anders dan Klagers stellen – niet dat de onderzoekers ook gesprekken hadden moeten voeren met [functietitels]. Volgens de Commissie hadden de onderzoekers – gelet op de reikwijdte van de opdracht – de keus om de groep geïnterviewden te beperken. Maar als gedrag van derden wordt beschreven dat bijzonder ernstig is, dan moet in het kader van de zorgvuldigheid geverifieerd worden of het klopt wat over dat gedrag is gezegd.
- 6.12 Het argument van Beklaagde dat wanneer niemand om een reactie wordt gevraagd, men ook [functietitels] niet om een reactie hoeft te vragen, vindt de Commissie onbegrijpelijk. De onderzoekers citeren gesprekspartners die in het Rapport ernstige beschuldigingen uiten over bepaalde [functietitels]. In dat geval brengt de zorgvuldigheid met zich mee dat deze op juistheid worden getoetst. Dit betekent ook dat aan hen de gelegenheid moet worden geboden om op deze beschuldigingen te reageren.
- 6.13 De Commissie is van oordeel dat Beklaagde in strijd heeft gehandeld met de principes van verantwoordelijkheid en zorgvuldigheid en de normen 16 en 26 van de Gedragscode.
- 6.14 Dit klachtonderdeel is gegrond.

Klachtonderdeel 1b Controleerbaarheid en omgang bronnen

- 6.15 Klagers stellen zich op het standpunt dat de bronnen controleerbaar moeten zijn. De Commissie begrijpt de Klagers aldus dat de onderzoekers transparant zouden moeten zijn over met wie gesproken is gedurende het onderzoek.
- 6.16 Beklaagde geeft in zijn verweer aan dat onderzoekers bij hun onderzoek gebonden waren aan geheimhouding. Tijdens de hoorzitting heeft Beklaagde verklaard dat de onderzoekers voorafgaand aan het onderzoek een protocol hebben opgesteld waarin afspraken staan over het bewaken van de anonimiteit van de meldingen en melders, en het omgaan met de gegevens. Zoals in het Rapport staat, hebben 144 personen een melding gedaan en is er onder meer met 53 melders gesproken. Aan de geïnterviewden is vooraf anonimiteit beloofd. In het Rapport is meestal geparafraseerd weergegeven wat de geïnterviewden de onderzoekers hebben verteld. De onderzoekers hebben voor zichzelf aantekeningen gemaakt van de gesprekken. Deze aantekeningen zijn alleen beschikbaar voor de onderzoeker en niet voor inzage aan derden (ook niet voor de opdrachtgever).
- 6.17 De Commissie heeft getoetst aan norm 22 “Zorg dat bronnen controleerbaar zijn”, norm 23 “Beschrijf eerlijk, zorgvuldig en zo transparant mogelijk de data die verzameld zijn voor en/of gebruikt zijn in het onderzoek” en norm 34 “Presenteer op zorgvuldige wijze bronnen, data en argumenten”. De Commissie overweegt dat Beklaagde voordat hij met de twee andere onderzoekers het onderzoek startte een protocol heeft opgesteld waarin afspraken stonden over het bewaken van de anonimiteit van de meldingen en melders en het omgaan met de gegevens. Het Rapport is in belangrijke mate gebaseerd op informatie uit de meldingen en de gesprekken met melders. De aard van het onderzoek brengt mee dat de bronnen niet herleidbaar mogen zijn tot personen. Het gaat immers over gevoelige kwesties rondom [bepaalde kwaliteit] van personen die actief zijn in het [onderwerp onderzoek]. Als de identiteit van de geïnterviewden openbaar zou worden gemaakt, dan zou dat tot gevolg kunnen hebben dat de belangen van henzelf of anderen

ernstig beschadigd raken. Bij dit type onderzoek is, gelet ook op norm 26 over de belangen van personen die in het onderzoek worden betrokken, het aanvaardbaar dat de anonimiteit van de melders en de geïnterviewden wordt geborgd. De Commissie concludeert dat Beklaagde wat dit onderdeel betreft niet in strijd met de normen 22, 23 en 34 heeft gehandeld.

6.18 Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Klachtonderdeel 2 Vermelden van nevenwerkzaamheden

- 6.19 Klagers stellen zich op het standpunt dat Beklaagde niet transparant is geweest door op zijn profielpagina van Tilburg University zijn 1) adviespraktijk en 2) lidmaatschap van [onderzoekscommissie] en zijn eerdere betaalde activiteiten voor [naam organisatie] niet te vermelden. Dit is volgens de Klagers in strijd met de Gedragscode, de Code of Conduct en de Sectorale Regeling Nevenwerkzaamheden.
- 6.20 Beklaagde stelt dat hij vanaf de oprichting van zijn adviespraktijk aan de relevante gremia van de universiteit heeft gemeld dat hij voorlichtende en consultancy werkzaamheden ‘in het veld’ ging verrichten en heeft daarvoor ook toestemming gekregen. Hem is niet gevraagd deze werkzaamheden in detail op zijn profielpagina te vermelden. Hij vindt dat ook niet praktisch werkbaar, omdat veel van zijn adviesopdrachten vertrouwelijkheid vereisen. Het bekend worden alleen al van de naam van de opdrachtgever kan leiden tot (reputatie)schade aan die zijde. Verder verwijst de profielpagina naar de pagina van Beklaagde bij de [naam organisatie], waar wel vrij uitgebreid melding is gemaakt van nevenfuncties en onderzoeksactiviteiten.
- 6.21 Tijdens de hoorzitting heeft de Commissie de profielpagina van Beklaagde bezocht en geconstateerd dat de adviespraktijk niet vermeld stond en dat niet kon worden doorgelinkt naar de profielpagina van de [naam organisatie]. Beklaagde heeft na de hoorzitting in zijn reactie op de uitbreiding van de klacht aandacht besteed aan dit punt.
- 6.22 Beklaagde constateert in die reactie net als Klagers dat uit het onderzoek in de [zoekmachine] blijkt dat op zijn profielpagina van Tilburg University op [datum 1] zijn adviesbureau niet vermeld stond en op [datum 2] wel. Tijdens de hoorzitting van 18 oktober 2022 stond er weer geen vermelding van zijn adviespraktijk op zijn profielpagina. Voor de onvolledige vermelding op [datum 1] heeft Beklaagde geen verklaring kunnen vinden. Een verklaring voor het ontbreken van de vermelding op 18 oktober 2022 is dat Beklaagde op [datum 3] met emeritaat is gegaan en dat hij hierdoor een PNIL-status (personeel niet in loondienst) kreeg. Dit betekent dat de profielpagina niet meer automatisch werd gevuld vanuit het elektronisch personeelssysteem SAP. Beklaagde is van deze wijziging niet automatisch op de hoogte gesteld. Beklaagde heeft een verklaring van [functietitel] van Tilburg University overgelegd die inhoudt dat het HR bronsysteem laat zien dat op [datum 1] en op [datum 2] drie nevenwerkzaamheden staan geregistreerd: [naam organisatie], [naam organisatie] en het adviesbureau. De teamleider heeft geen verklaring voor de verschillen in het overzicht van nevenactiviteiten op [datum 1] en [datum 2]. [Functietitel] heeft de uitleg over de PNIL-status en de gevolgen voor de profielpagina bevestigd.
- 6.23 De Commissie stelt voorop dat zij alleen bevoegd is om te toetsen aan de Gedragscode en niet aan de Code of Conduct en de Sectorale Regeling Nevenwerkzaamheden. De vraag is of Beklaagde in overeenstemming heeft gehandeld met norm 44: “Wees open en volledig over [...] relevante nevenwerkzaamheden.” De Commissie is van oordeel dat Beklaagde voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij transparant is geweest over zijn nevenfuncties. De Commissie stelt vast dat de drie nevenfuncties, waaronder de adviespraktijk zijn gemeld aan de universiteit en in het HR-

bronsysteem stonden tot aan zijn emeritaat in [maand, jaar]. Ook stelt de Commissie vast dat gemelde nevenfuncties normaal gesproken automatisch vanuit het HR-bronsysteem worden ingeladen op de persoonlijke profielpagina's. Uit de [zoekmachine] gegevens blijkt dat op zijn profielpagina zijn adviespraktijk als nevenfunctie wel stond vermeld op [datum 2], maar niet op [datum 1]. De Commissie vindt het, gelet op de overgelegde verklaring van [functietitel] over de wijze van vullen van de profielpagina, aannemelijk dat Beklaagde de vermelding van de adviespraktijk niet zelf heeft verwijderd. Verder vindt de Commissie het plausibel dat door het krijgen van een PNIL-status de profielpagina van Tilburg University niet automatisch wordt gevuld.

- 6.24 Het is niet in geschil dat Beklaagde op zijn profielpagina niet heeft vermeld voor welke opdrachtgevers hij in zijn adviespraktijk heeft gewerkt. Verder is het de Commissie tijdens haar bezoek van de profielpagina op 18 oktober 2022 opgevallen dat er een zekere selectiviteit was in het vermelden van de research output. Het onderzoek naar [onderwerp onderzoek] (2012) stond wel vermeld op de profielpagina van Tilburg University en het onderhavig Rapport niet. De Commissie constateert dat de inhoud van de onderzoeksactiviteiten van Beklaagde vooral te vinden was op de website van de [naam organisatie] waar Beklaagde als [functietitel] ook werkzaam is. De Commissie heeft ook vastgesteld dat het overzicht dat Klagers hebben gegeven van de werkzaamheden van Beklaagde voor [naam organisatie] door Beklaagde niet is betwist. De Commissie stelt ook vast dat Beklaagde ten tijde van de behandeling van onderhavige klacht (na de hoorzitting) zijn research output op zijn profielpagina op de website van Tilburg University tot en met 2022 heeft aangevuld. Inmiddels staat ook het Rapport op zijn profielpagina vermeld.
- 6.25 De Commissie kan het standpunt van Klagers volgen dat om te beoordelen of een hoogleraar onafhankelijk is in zijn onderzoek, de hoogleraar zijn betrokkenheden moet vermelden. De Commissie gaat echter niet zover, zoals Klagers stellen, dat alle (betaalde) activiteiten, hoe klein ook, moeten worden vermeld. De Commissie kan ook Beklaagde volgen waar hij zegt dat de aard van de opdracht zodanig vertrouwelijk is dat die in de weg staat van vermelding. De Commissie is wel van oordeel dat het publiceren van de naam van een opdrachtgever relevant kan zijn om te beoordelen of iemand voldoende onafhankelijk is voor een bepaald onderzoek. Dit betreft naar het oordeel van de Commissie belangrijke opdrachtgevers, te weten opdrachtgevers, die op regelmatige basis opdrachten geven of die grote opdrachten geven. Naar het oordeel van de Commissie is [naam organisatie] een dergelijke opdrachtgever, gelet op het door Klagers overgelegde overzicht van opdrachten. Het vermelden van (onder meer) die opdrachtgever had daarom moeten worden gedaan op de profielpagina van Tilburg University of door op de profielpagina van Tilburg University te verwijzen naar een andere website waar genoemde informatie kan worden gevonden, zoals een website van de adviespraktijk of van de [naam organisatie]. De Commissie heeft echter geconstateerd dat de adviespraktijk geen website heeft en op de pagina van de [naam organisatie] bedoelde informatie niet is vermeld. Het niet vermelden van informatie over opdrachtgevers, zoals hiervoor omschreven, is volgens de Commissie onzorgvuldig en in strijd met norm 44.
- 6.26 Volgens de Commissie is Beklaagde, gelet op de aanpassing van zijn profielpagina na de hoorzitting, zich thans bewust dat het zorgvuldig is om het Rapport bij zijn research output te vermelden en daarmee zijn betrokkenheid bij de [onderzoekscmissie] kenbaar te maken.
- 6.27 Het klachtonderdeel over het niet vermelden van belangrijke opdrachtgevers is gegrond.

Klachtonderdeel 3 Onpartijdig, onafhankelijk en onbevooroordeeld bij aanvang onderzoek?

6.28 Tijdens de hoorzitting hebben Klagers hun klacht uitgebreid. Volgens Klagers was Beklaagde niet onpartijdig, onafhankelijk en onbevooroordeeld bij aanvang van het onderzoek. Klagers leggen daar de volgende drie omstandigheden voor ten grondslag:

- i)* Beklaagde had eerder betaalde opdrachten van [*naam organisatie*];
- ii)* Beklaagde kende tenminste een van de oud-bestuurders van [*naam organisatie*] persoonlijk;
- iii)* Beklaagde had al voordat hij aan zijn onderzoek begon precies dezelfde negatieve opvattingen over het werk van Klagers.

Ad i

6.29 Beklaagde heeft aangegeven dat hij eerder betaalde opdrachten had bij [*naam organisatie*]. Deze opdrachten bestonden uit het verzorgen van lezingen, deelname aan fora en het anderszins delen van kennis en kunde. Volgens de Commissie heeft Beklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat hij kon instemmen met alle in de beschrijving van de opdracht voor het onderzoek vermelde eisen (waaronder de eis in het verleden niet betrokken te zijn geweest bij [*type*] besluitvorming in [*onderwerp onderzoek*]), voorwaarden en voorschriften. Bovendien was [*naam organisatie*] op de hoogte dat Beklaagde eerder opdrachten voor haar had uitgevoerd. De Commissie is van oordeel dat de partijdigheid, onafhankelijkheid of het bevooroordeeld zijn van Beklaagde niet in het geding zijn bij het uitvoeren van deze opdracht bij een voor Beklaagde bestaande opdrachtgever.

Ad ii

6.30 De Commissie heeft geen reden om te twifelen aan de verklaring van Beklaagde over de persoonlijke band met een van de oud-bestuurders van [*naam organisatie*]. Beklaagde heeft overtuigend naar voren gebracht dat hij de oud-bestuurder kent vanuit zijn [*naam organisatie*]-functie. Tussen Beklaagde en de oud-bestuurder zijn geen [*soort betrekking*]. Ook is er geen indicatie van betrokkenheid van de oud-bestuurder bij de benoeming van Beklaagde voor een functie als toezichthouder bij [*organisatie*]. Het kennen van de oud-bestuurder in de context van de [*naam organisatie*] is geen omstandigheid die kan leiden tot het oordeel dat Beklaagde niet onafhankelijk zou zijn.

Ad iii

6.31 De Commissie heeft niet kunnen vaststellen dat Beklaagde bevooroordeeld was omdat hij voordat hij zijn onderzoek begon negatieve opvattingen had over het werk van Klagers. De overgelegde e-mail van [*naam*] is daarvoor onvoldoende. In die mail wordt immers een interpretatie van gedragingen en uitingen van Beklaagde gegeven naar aanleiding van eerdere contacten van [*naam*] met Beklaagde. De Commissie kan daarom niet komen tot een objectieve feitenvaststelling.

6.32 Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Bedenkelijk gedrag of lichte tekortkoming

6.33 Uit het voorgaande volgt dat Beklaagde de normen 16, 26 en 44 onvoldoende heeft nageleefd. De vraag is wat de ernst is van het niet-naleven van de normen.

6.34 Uit paragraaf 5.2 van de Gedragscode, onder B (bedenkelijk gedrag of lichte tekortkoming) blijkt dat schending van de normen 16 en 26 kan leiden tot de kwalificatie van 'bedenkelijk gedrag' of 'lichte tekortkoming'. Welke van deze kwalificaties in onderhavig geval op haar plaats is, hangt af van de

uitkomst van een weging met behulp van de wegingscriteria. Bij de weging zijn volgens de Commissie in het bijzonder de volgende wegingscriteria (uit paragraaf 5.2, onder C van de Gedragscode) relevant:

- b. de mate waarin het niet-naleven opzettelijk heeft plaatsgevonden, of een vorm van grove nalatigheid was, dan wel het gevolg was van slordigheid of onwetendheid;
- e. de overige mogelijke gevolgen voor individuen, de samenleving of omgeving;
- i. de positie en ervaring van de onderzoeker.

6.35 De Commissie is over de schending van de normen 16 en 26 van oordeel dat Beklaagde opzettelijk geen hoor en wederhoor heeft toegepast. De Commissie leidt dat af uit hetgeen Beklaagde tijdens de hoorzitting heeft verklaard. Beklaagde heeft verklaard dat binnen de onderzoekscommissie ter sprake is geweest of [*functietitels*] gehoord moesten worden. Willens en wetens heeft de onderzoekscommissie besloten om dat niet te doen. Een van de redenen die bij deze afweging betrokken is, is dat [*functietitels*] in de media op het Rapport zouden kunnen reageren. Zoals hiervoor is overwogen heeft een onderzoeker een eigen verantwoordelijkheid om de juistheid van het beweerde te controleren, in het bijzonder wanneer het gaat om ernstige beschuldigingen die de betrokkenen kunnen beschadigen. Dat Beklaagde deel uitmaakt van een commissie met gedeelde verantwoordelijkheid maakt dit niet anders. Verder weegt de Commissie mee dat Beklaagde hoogleraar is en een ervaren onderzoeker. Uit dien hoofde moet hij zijn verantwoordelijkheden kennen. Gelet op voornoemde wegingsfactoren kwalificeert de Commissie het gebrek van hoor en wederhoor als bedenkelijk gedrag.

6.36 Beklaagde heeft ook norm 44 niet nageleefd. Volgens de Commissie had Beklaagde transparant moeten zijn door op de profielpagina van Tilburg University (of daarop te verwijzen naar een andere website) te vermelden de opdrachtgevers, die op regelmatige basis opdrachten geven. Uit paragraaf 5.2, onder A van de Gedragscode staat dat wanneer norm 44 niet wordt nageleefd, het van de uitkomst van de wegingscriteria afhangt of de kwalificatie 'schending van wetenschappelijke integriteit' op haar plaats is dan wel een minder zware kwalificatie. Bij de weging zijn volgens de Commissie in het bijzonder de volgende wegingscriteria relevant:

- b. de mate waarin het niet-naleven opzettelijk heeft plaatsgevonden, of een vorm van grove nalatigheid was, dan wel het gevolg was van slordigheid of onwetendheid;
- e. de overige mogelijke gevolgen voor individuen, de samenleving of omgeving;
- g. of het om een wetenschappelijke publicatie gaat, dan wel een populairwetenschappelijke uiting, onderwijsmateriaal of advies;
- i. de positie en ervaring van de onderzoeker.

6.37 Om te beoordelen of een onderzoeker onafhankelijk is bij een adviesopdracht, moet hij transparant zijn voor wie hij opdrachten heeft uitgevoerd. Als dat nergens vermeld is, dan kan een derde de onafhankelijkheid van de onderzoeker niet toetsen. Volgens de Commissie zijn de gevolgen voor derden van het niet vermelden van de belangrijkste opdrachtgevers op de aangewezen website dat zij de onafhankelijkheid van de onderzoekers niet kunnen toetsen. Daar staat tegenover dat de aard van de adviesopdracht kan meebrengen dat vertrouwelijkheid vereist is, zodat vermelding juist niet is aangewezen. De Commissie stelt vast dat het om een adviesrapport gaat in opdracht van een opdrachtgever die Beklaagde regelmatig opdrachten heeft gegeven. Het is niet gebleken dat die allemaal van vertrouwelijke aard waren. Juist voor een [*type*] advies als het Rapport, dat gaat over [*onderwerp onderzoek*] is van belang om de onafhankelijkheid van de onderzoeker te kunnen vaststellen. De Commissie weegt ook mee dat Beklaagde een afweging heeft gemaakt tussen het belang van transparantie en dat van vertrouwelijkheid en vervolgens de keuze heeft gemaakt om helemaal geen opdrachtgevers te vermelden. Verder weegt de Commissie ten voordele mee dat

Beklaagde zich intussen bewust is geworden van het belang van het duidelijk vermelden van tenminste de research output van zijn adviesopdrachten, zodat er enig inzicht is in opdrachtgevers. Tot slot weegt volgens de Commissie mee dat Beklaagde een zeer ervaren onderzoeker is. Gelet op voornoemde wegingscriteria kwalificeert de Commissie dit als bedenkelijk gedrag.

Advies

- 7.1 Gelet op het bovenstaande adviseert de Commissie het College van Bestuur van Tilburg University om:
1. de klachtonderdelen 1a en 2 gegrond te verklaren;
 2. te oordelen dat er sprake is van schending van de principes zorgvuldigheid, transparantie en verantwoordelijkheid van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (2018) en de normen 16, 26 en 44 van de Gedragscode; en
 3. te oordelen om de schending van de normen 16, 26 en 44 te kwalificeren als 'bedenkelijk gedrag'.

2 Aanvankelijk oordeel van het College van Bestuur – 16 februari 2023

Het College van Bestuur beoordeelt gelet op het advies van de CWI de klachtonderdelen 1a en 2 als gegrond. Het College van Bestuur constateert voorts in lijn met het advies van de CWI dat geen sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit als bedoeld in de Gedragscode wetenschappelijke integriteit (VSNU, 2018; "Gedragscode"). Wel is sprake van niet naleving van de normen 16, 26 en 44 van de Gedragscode, hetgeen leidt tot het minder zware oordeel 'bedenkelijk gedrag'.

Ter verdere motivering van dit aanvankelijk oordeel wordt verwezen naar de inhoud van het advies van de CWI.

3 LOWI

De zaak is niet aan het LOWI voorgelegd.

4 Definitief oordeel College van Bestuur – 9 mei 2023

Het College van Bestuur heeft in zijn vergadering van 9 mei 2023 besloten om zijn oordeel in overeenstemming met het aanvankelijk oordeel van 16 februari 2023 definitief vast te stellen.

Het College van Bestuur beoordeelt gelet op het advies van de CWI de klachtonderdelen 1a en 2 als gegrond. Het College van Bestuur constateert voorts in lijn met het advies van de CWI dat geen sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit als bedoeld in de Nederlandse Gedragscode wetenschappelijke integriteit (VSNU, 2018; "**Gedragscode**"). Wel is sprake van niet naleving van de normen 16, 26 en 44 van de Gedragscode, hetgeen leidt tot het minder zware oordeel 'bedenkelijk gedrag'.

Ter verdere motivering van dit definitief oordeel wordt verwezen naar de inhoud van het advies van de CWI.